

KAARNEEN
VARJO

MILLA
KERÄNEN

*Kaarneen
varjo*

ava:n

Highland Fairy Lullaby (trad.) on suomentanut Heli Rantala.

© Milla Keränen ja Avain 2024

Kansi: Emmi Kyytsönen

Taitto: Pentti Nuortimo

www.avain.net

Kustantaja: Avain, Helsinki

Painopaikka: Printon Trükikoda, Viro 2024

KL 84.2

ISBN 978-952-304-525-5

Avain on osa Suomen kirjastopalvelu Oy:tä

Skotlanti 1735

*Scotland will never be rich, be rich
Till they find the keys of Bennachie;
They shall be found by a wife's ae son, wi' ae e'e,
Aneath a juniper tree.*

*Skotlanti ei koskaan voi olla rikas, olla rikas,
ennen kuin löytyvät Bennachien avaimet.
Ne tulee löytämään vaimon ainoa poika, yksisilmäinen,
alta katajan.*

Thomas Totuudenpuhujan (n. 1220–1298) ennustus

Sawney oli kiivennyt kivenlohkareelle ja heilutteli jalkojaan pääni päällä. Lakkini oli täynnä mustikoita, ja poimin niitä yksi kerrallaan suuhun. Ne maistuivat hyvältä kuivahtaneen puuron kanssa, jonka olin käärinyt lautasliinaan aamiaisella. Nuolin sormet syötyäni viimeisenkin murusen.

– Olit oikeassa. Puuro ei koskaan maistu yhtä hyvältä ruokasalissa, myönsin.

Varjostin kädellä silmiäni ja tähyilin alas Bennachien punaruskeita kukkuloita, mutta en nähnyt muita ihmisiä. Vain minä ja Sawney, ja valtavasti kanervikkoa. En ollut koskaan aiemmin ollut näin kaukana Keith Hallista ilman lupaa, ja jännitys tuntui vatsan pohjassa asti. Nojasin selkäni takana olevaan kiveen. Se oli lämmin auringonpaisteesta.

– Puuro, jota tallimestarin vaimo jättää iltaisin portaille haltijoita varten, on vielä parempaa. Jos livahdat hämärän tultua ulos huoneestasi, saat maistaa, Sawney neuvoi.

– Eikö se ole varastamista?

Sawney nauroi. – Eivät haltijat yleensä välitä puurosta. Minä otan vain sen, mikä niille ei ole kelvannut. Jos puurokulho olisi aina aamuisin koskematon, vaimo ei enää jättäisi puuroa, ja miten sitten kävisi, kun haltijat tulisivat sitä hakemaan? Silloin ne vasta suuttuisivatkin ja alkaisivat nipistellä hevosia, ja minä saisin taas syyt niskoilleni.

– Uskotko, että haltijoita on oikeasti olemassa?

Käännysin nähdäkseni Sawneyn, mutta en erottanut muuta kuin laihat, pisamaiset jalat, jotka heiluivat lakkaamatta.

– Totta kai. Eikö Edinburghissa ollut haltijoita? Siellä on varmaan niin paljon ihmisiä, etteivät haltijat viihdy siellä.

– Niin siellä varmaan on, myönsin hetken mietittyäni. – Minä en kai palaa sinne pitkään aikaan, vai mitä?

– Haluaisitko?

En ollut ihan varma. Toisinaan minun oli ikävä kotiin, mutta en halunnut tuottaa äidille pettymystä. Äiti oli sanonut, että palaisin sitten, kun minusta olisi kasvanut mies, ihan niin kuin isä ja isoisä ennen minua, mutta siihen oli pitkä aika. Olin alkanut jo unohtaa, miltä äiti näytti. Muistin kiharat, vaaleat hiukset, mutta en äidin silmiä tai hymyä. Minua arvelutti, mahtaisinko enää tunnistaa häntä sitten, kun minusta olisi tullut mies. Ja tunnistaisiko äiti minua?

Kerroin huolestani Sawneylle, mutta hän kehotti olemaan murehtimatta.

– Katso! Lammen yllä on haukka. Se opettaa poikasiaan metsästämään.

Kohotin hitaasti katseeni maasta. Haukka kaarteli matalalla pienen suolampareen yllä. Yhtäkkiä se syöksähti kohti kanervikkoa ja kohosi uudelleen ilmaan jotain kynsissään.

– Kaniparka, sanoin ja katselin, miten lintu kohosi ylemmäs, kunnes se erottui enää pienenä mustana pisteenä sinistä taivasta vasten.

Sawney pudottautui kiveltä viereeni ja kauhaisi lakista kourallisen mustikoita. Hänen hymyllessään siniset hampaat välkyivät pisamaisissa kasvoissa.

– Älä sure, Tam. Hän otti minua kädestä kiinni ja kiskaisi seisomaan. – Minä näytän sinulle jotain.

Viimeiset mustikat varisivat lakistani kivikkoon, kun juoksin Sawneyn perässä alas kukkulaa ja taas toista rinnettä ylös. Sawney viiletti eteenpäin paljain jaloin kenkien heiluessa narussa kaulalla. Minä loikin hänen perässään pienten purojen ja suonsilmäkkeiden yli ja yritin olla kastelematta kenkiäni. Sukat

hiersivät, mutta en uskaltanut riisua niitä, etteivät ne joutuisi hukkaan.

Pysähdyin huohottaen ja painoin kädet polviini. Sawney odotti lähellä kivenlohkareita, jonka vieressä kasvoi yksinäinen kataja.

– Oletko sinä löytänyt Bennachien avaimen? kysyin puuskuttaen.

Sawney painoi sormen huulilleen ja viittoi tulemaan lähemmäs. Hän oli kertonut minulle Bennachien avaimista, jotka oli kätetty katajan alle. Kun me löytäisimme ne, Skotlannista tulisi rikas. Sawney sanoi, että se oli ennustus. Sen vuoksi me olimme livah-taneet aamulla turpeennostajien kärryihin ja tulleet näin kauas ilman lupaa.

Sawney kumartui katajan juurelle. Puristin toisessa kädessäni lakkia ja toisessa Sawneyn kättä. Kanervikossa näkyi liikettä. Pienet ruskeanharmaat kaninpojat tönivät toisiaan pesässä.

– Ei kai se ollut niiden emo?

Sawney pudisti päätään. – Ei, älä huoli, Tam.

Hän perääntyi pesältä yhtä varovasti kuin oli siihen hiipinyt ja heittäytyi makoilemaan kivenlohkareiden varjoon. Menin viereen istumaan. Kivenlohkareet olivat kuin päällekkäin kasattuja ohuita laattoja, joiden väleistä kasvoi sammalta ja mustikanvarpuja.

Sawney oli kaivanut taskustaan pajupillin ja pyöritteli sitä sormissaan. Hän makasi mahallaan, ja paidanhelma oli noussut housuista paljastaen kaistaleen kesakkoista ihoa. Kosketin varovasti hänen selkäänsä huomattessani sitä halkovat punaiset rannut, ja hän sävähti.

– Onko se vielä kipeä? kysyin huolestuneena.

– Ei, Sawney väitti ja kiskaisi rispaantuneen paidanhelman alemmas. – Ei hän edes lyönyt kovaa.

Tiesin, että Sawney valehteli. Kiedoinkin kädet polvieni ympärille ja katselin häntä.

– Entä jos jaarli saa tietää, että me karkasimme taas? Hän antaa meille molemmille selkään.

Sawney kierähti vatsaltaan takaisin istumaan ja rutisti minua hartioista.

– Ei jaarli saa tietää, hän vakuutti, – ja jos saakin, niin muista mitä sanoin. Ole kaikessa samaa mieltä ja tekeydy niin huomattomaksi kuin osaat, niin hän unohtaa sinut. Onhan se toiminut tähänkin asti. Et ole saanut vielä kertaakaan selkäsi, Tam.

– Mutta sinä olet, intin vastaan.

Sawney purskahti nauruun. – Jaarli keksii aina syyn antaa minulle selkään. Älä siitä välitä.

Puraisin huultani ja aioin väittää vastaan, kun huomasin liikettä kanervikossa. Kohottauduin katsomaan, mutta vain pikku-ruinen lintu hypähteli maassa.

– Luulin kaniemon palanneen, sanoin pettyneenä.

Sawney pörrötti hiuksiani. – Murehdit ihan liikaa, Tam. Jos haukka on napannut niiden emon, haltijat pitävät niistä huolta. Ihan niin kuin minä pidän huolta sinusta.

– Haltijat?

– Niin, Sawney vakuutti. – Eläimet pystyvät kulkemaan edestakaisin tämän maailman ja haltijoiden maailman välillä. Kukkuoloilla on vaikka kuinka monta porttia maan alle, meistä ne vain näyttävät kaninkoloilta. Kanit eivät tarvitse avainta kulkeakseen niistä.

– Uskotko, että Bennachien avaimella pääsee haltijoiden maahan?

– Minne muuallekaan? Sawney virnisti. – Haltijoiden valtakunnassa on varmasti suunnattomia rikkauksia.

Hän pyyhkäisi pillin puhtaaksi ja vihelsi siitä pitkän, särisevän äänen. Lintu hypähti lähemmäs kuuntelemaan vihellystä.

– Mitä tekisit, jos löytäisit avaimen?

– Avaisin tietenkin oven ja menisin haltijoiden maahan etsimään aarretta, Sawney vastasi.

– Entä jos herättäisit jättiläisen?

Vanha Roderick oli kertonut Jock-nimisestä jättiläisestä, joka nukkui lumottua untaan Bennachien alla, ja oli varoittanut herättämästä sitä. Roderickin mukaan Jock oli herkkäuninen varsinkin sunnuntaisin jumalanpalveluksen aikaan ja ahmi mielellään pikkupoikia. Minua huolestutti, että hän saattoi olla tosissaan.

– Mitä sitten? Sawney nauroi. – Vanha Jock on Bennachien vartija. Käskisin sitä jatkamaan tehtäväänsä.

– Miksi se sinua tottelisi? kysyin epäillen. En oikein uskonut, että jättiläinen kuuntelisi ihmisiä. Varsinkaan piikatyttöjen isätömiä poikia, sellaista kuin Sawney.

Hän iski minulle silmää. – Kerron sinulle joskus.

Hän puhalsi pillistään uuden, pitkän sävelen ja pikkuruinen lintu vastasi siihen. Se hypähteli kivellä ja lehahti sitten pois. Sawney pyyhkäisi pillinsuun likaisiin housuihinsa ja työnsi pillin taskuun. Hän katseli pää kallellaan pienen suolampareen suuntaan, ja punaruskeat hiukset valahtivat silmille. Hän oli melkein samanvärinen kuin nummi.

– Millaisia haltijat ovat?

– En minä tiedä, Sawney vastasi. – Enhän minä ole vielä löytänyt avainta. Sitten me näemme, kun löydämme sen.

Olin hiljaa ja puristin käsiäni polvien ympärille. Sawney nipisti minua kengänkärjestä.

– Etkö halua tulla mukaan?

– En oikein tiedä. Entä jos emme pääse sieltä pois?

Sawney oli aikeissa vastata. Sitten hän sulki suunsa, kohotti päätään ja käänteli sitä puolelta toiselle kuin kettu, joka on kuulut liikettä kanervikossa. Yhtäkkiä hän hymyili, ja silloin minäkin

kuulin sen: tuuli kuljetti mukanaan etäistä viulunsoittoa. Sawney nousi ja ojensi kätensä.

Epäroin, ja Sawney huomasi sen. Hän laskeutui kyykkyyyn vierelleni.

– Minä tiedän mitä tehdään, hän sanoi. – Minä käyn katso-
massa. Minulla on nopeat jalat ja olen varovainen, niin ne eivät
huomaa minua.

Hän penkoi taskujaan ja nosteli kivenlohkareelle kiviä ja
oksan kappaleita, joita oli poiminut mukaansa nummelta. Vi-
mein hän vimisti tyytyväisenä.

– Tässä, hän sanoi ja kuori peukalonkynnellään palan kuorta
oksasta ennen kuin ojensi sen minulle.

Katselin ristinmuotoon veistettyä oksaa ihmeissäni.

– Äiti on käskenyt pitää ristiä mukana, etteivät haltijat sieppaa
minua. Minä osaan kyllä pitää huolen itsestäni, joten pidä sinä
tätä sen aikaa, kun minä olen poissa.

Aurinko oli kääntynyt kohti länttä, ja kivenlohkare heitti varjon
nummen yli. Meidän pitäisi pian palata takaisin turpeennostajien
luo, ettemme jäisi kyydistä. Jos myöhästyisin illalliselta, jaarli
suuttuisi varmasti.

– Kuuletko soiton? Sawney varmisti.

Nyökkäsin.

– Olen varma, että se kuuluu Hosien kaivolta. Juoksen sinne
ja tulen ihan heti takaisin. Odota tässä, Tam. Ehkä näet, kun
kaniemo palaa pesälleen.

Nyökkäsin taas. Tuuli oli yltynyt, ja pilvien varjot kulkivat yhä
nopeammin nummella. Sawney lähti juoksemaan vasten tuulta,
loikki kivien, polkujen ja tupasvillamättäiden yli kuin rusakko, ja
katosi sitten näkyvistä.

Käännyn vatsalleni kiven päälle ja jäin pitämään silmällä jäniksenpesää. Kurotin muuraimen kivien lomasta ja painoin pään käsivarsia vasten. Aurinko lämmitti selkää ja jalkapohjia, ja pienet ripsiäiset surisivat varvikossa.

Yhtäkkiä ensimmäinen kaninpoika loikkasi pesästä esiin. Pieni, pörröinen pallo hypähteli kanervikossa, ja välillä vain sen korvat näkyivät. Pian perässä seurasi toinen, ja vielä kolmas. Ne loikkivat rinnettä ylös, kunnes tulivat kaninkololle. En ollut huomannut koloa ennen kuin ensimmäinen poikanen livahti sisään. Toinen seurasi sitä, mutta kolmas jäi tärysten empimään suuaukolle. Silloin kaninkolosta kohosi käsi, yhtä kuiva ja ruskea kuin kanervanvarsi, ja pyydysti kolmannenkin poikasen kolon suojaan.

– Sawney, minä näin haltijan, kuiskasin ja avasin silmäni.

Oli alkanut hämärtää. – Sawney?

Vastausta ei kuulunut. En tiennyt kauanko hän oli ollut poissa. En erottanut enää nummen läpi kulkevaa polkua enkä muistanut, mistä suunnasta olimme tulleet. Kataja seiso liikkumattomana jäniksenpesän suojana. Sen lähettyviltä kuului rahinaa, ja olin varma, että näin villikissan köyryn selän varpujen keskellä. Minua alkoi pelottaa. Yritin komentaa itseäni nousemaan, mutta jalkani eivät totelleet.

Pimeästä kantautui etäisenä ääni:

– Thomas!

Tiesin, ettei se ollut Sawney. Käperryin niin pieneksi kuin pystyin ja painoin korvani maata vasten.

– Sawney, kuiskasin hiljaa. – Kuule, tahdon minä sittenkin tulla mukaan.

Kanervikko ei vastannut.

Turku 1761

1

Kaikki ei ollut niin kuin olisi pitänyt. Alexander istui tuolissaan minua vastapäätä ja hymyili tuttua, vinoa hymyä, mutta minä istuin vuoteella, en tuolissa, niin kuin yleensä.

Yritin karistaa epäilyksen mielestäni ja kohotin teekupin huulilleni. Alexander painoi sormenpänsä yhteen ja katseli minua niiden yli. Hänen vihreät silmänsä siristyivät, ja kulmiin ilmestyi pieniä naururyppyjä.

Hän näytti aivan samalta kuin silloin, kun olin nähnyt hänet Turussa ensimmäisen kerran, aivan kuin hän ei olisi vanhentunut päiväkkään. Hän oli sitonut punaruskeat hiuksensa löysästi niskaan niin, että ne peittivät suipot korvat, ja kevätaurinko oli houkutellut korkeille poskipäille ensimmäiset pisamat.

Yleensä minusta oli mukava katsella häntä, mutta tällä kertaa jokin sai oloni levottomaksi. Hänellä oli sylissään paksu, ornamenttikuvioinen kirja, jonka kannessa oli syyriankielistä tekstiä.

– Yöpakkaset ovat ohi, Alexander sanoi. – Alve siirtää pian kellarissa talvehtivat kasvit uranssiin.

Tee ei maistunut miltään. Laskin kupin takaisin pöydälle ja yritin korjata asentoani. Sängyllä oli epämukava istua.

– Onko uranssin katto kestänyt lumen painon?

– Sinä murehdit aivan liikaa, Thomas, Alexander vastasi huvittuneena. – Etkö ole käynyt katsomassa?

Kysymys sai oloni kiusaantuneeksi, ja vaihdoin uudelleen asentoa. Kävelin uranssin ohi joka ilta mennessäni kamariini leivintuvan yläpuolella ja taas varhain aamulla, kun palasin jatkamaan askareitani Kaarneen päärakennukseen. Aivan kuten olin

tehnyt kaikkina näinä vuosina, jotka minä ja Alexander olimme asuneet ja työskennelleet yhdessä. Miksi en siis muistanut nähneeni uranssia pitkään aikaan?

Alexander oli alkanut lehteillä sylissään olevaa kirjaa. Hänen kämmenselistään ja ranteistaan erottui pisamia, aivan kuin ne eivät olisi lainkaan haalistuneet talven aikana. Minun oli yhä vaikeampi torjua ajatusta, että jokin oli vialla.

– Olet tainnut olla paljon ulkona? huomautin. – Olet saanut aurinkoa.

Hän vilkaisi kämmenselkiään. Sormet olivat pitkät ja kapeat, ja oikean pikkusormen alla oli ohut, valkoinen arpi. Se oli ainoa kohta, johon pisamat eivät tarttuneet.

– Niin olen, hän vastasi. – Entä sinä?

Hänen silmissään näkyi taas häivähdys hymyä.

– Minä... aloitin, mutta en tiennyt miten jatkaa.

Minulla ei ollut aavistustakaan, mitä olin tehnyt ennen kuin olin istunut vuoteen laidalle. Olin varmasti työskennellyt, kuten tavallista, mutten kyennyt palauttamaan mieleeni minkä parissa. Pöydällä ei ollut ainuttakaan kirjaa, missään ei ollut kasvinäytteitä, ei edes tislaukspulloja. Ei mitään merkkejä kesken jääneestä työstä.

Vain kaksi teekuppia pöydällä.

En tiennyt edes oliko aamu vai ilta. Käännyin katsomaan ikkunasta ulos, mutta luukut olivat kiinni. Jostain täytyi kuitenkin tulla valoa huoneeseen, sillä kynttilöitä ei ollut.

Huoneessa oli niin valoisaa, että erotin ilmassa leijailevan pölyn.

– Etkö muista? Alexander kysyi.

Tartuin teekuppiin välttyäkseni vastaamasta. Sen takaa lehahti ilmaan perhonen, jonka kellanpunaisia siipiä reunustivat siniset täplät. *Nymphalis urticae*. Ihmettelin, miten se oli päässyt sisään, sillä ikkunaluukut olivat tiukasti kiinni.

Käännyin uudelleen katsomaan ikkunoita. Eihän Kaarneen ikkunoissa edes ollut luukkuja, vaan lasit, jotka päästivät valoa sisään. Olimmeko me naulanneet ikkunat umpeen talven aikana? Miksi minä en muistanut edes sitä?

Muistin vain, että talvi oli ollut kylmä.

Alexander seuraili katseellaan huoneessa lentelevää perhosta. Se laskeutui takaisin teekupin reunalle ja painoi siipensä yhteen niin, että sitä olisi voinut luulla pelkäksi kuivuneeksi lehdeksi.

– Sinä alat huomata, että jotain on vialla, eikö totta?

– Ei mikään ole vialla, väitin, – olen vain väsynyt. Etkö soitataisi minulle jotain?

Yhtäkkiä halusin kiihkeästi hänen laittavan kirjan pois ja tarttuvan viuluunsa. Kirja oli alkanut kammottaa minua, vaikken tiennyt miksi. Alexander lehteili sitä yhä, mutta hänen katseensa oli suunnattu minuun.

– En ottanut viulua mukaani.

Hän sulki kirjan ja pani sen pöydälle eteeni kuin kehoittaen tarttumaan siihen. Nojauduin vaistomaisesti taaksepäin, ja Alexander naurahti.

– Thomas, etkö luota minuun?

– Totta kai, vastasin kiireesti, – totta kai minä luotan.

En kuitenkaan tarttunut kirjaan. Hätistin perhosen teekupin reunalta ja kulautin viilentyneen juoman kurkkuuni. Tyhjentyneen kupin pohjalla virui kuolleita perhosentoukkia.

Säpsähdin ja olin vähällä pudottaa kupin lattialle. Alexander nojautui pöydän yli ja otti teekupin tärisevistä käsistäni. Hän vilkaisi hyönteisiä ja laski kupin varovasti pöydälle.

– Rauhoitu, ystäväni, hän sanoi pehmeästi. – Nyt kun olet viimein huomannut, ettei kaikki ole kunnossa, sinun täytyy kuunnella minua tarkkaan. Kun minä olen poissa...

– Ei, keskeytin.

Alexanderin kasvot olivat alkaneet muuttua. Vasen suupieli oli kohonnut hymyyn, mutta se ei enää ulottunut silmiin asti. Pisamat haalistuivat ja iho muuttui kalpeaksi. Silmien alla olivat tummat varjot ja rypyt silmäkulmissa syvenivät. Hän vanhentui vuosi silmiensä edessä.

– En halua, että lähdet.

Hän katseli minua surumielisesti. – Minun on pakko.

– Miksi?

– Minä pakenen kuolemaa, Thomas, ja aion pitää huolen siitä, ettei se saa minua kiinni.

Hän nojautui taaksepäin tuolissaan.

– Kun minä olen poissa... hän aloitti uudelleen, mutta tällä kertaa hänet keskeytti oven takaa kuuluva koputus.

– Alve, sanoin huojentuneena, – jokin sentään on ennallaan.

Alve ei kuitenkaan avannut ovea ja tullut sisään. Kun koputus kuului uudestaan, tajusin, ettei se tullut ovelta, vaan jyrävästä tammipuiseesta kaapista, jonka edessä Alexander istui. Hän siirsi tuoliaan sivummalle.

– Haluatko avata? hän kysyi. – Vaikka ei siellä taida olla Alve. Mahtaakohan paholainen olla sinunkin perässäsi?

– Ei minulla ole mitään tekemistä paholaisen kanssa. Ei ole koskaan ollut.

– Eikö? Alexander hymähti ja painoi taas sormenpänsä yhteen kasvojensa edessä. Hän vilkaisi niiden yli pöydällä olevaa kirjaa, johon en ollut suostunut tarttumaan. – Mutta olithan sinä paikalla? Minun rinnallani.

– Olen aina ollut sinun rinnallasi, mutta ei se tarkoita...

Keskeytin ja jäin tuijottamaan tammipuista kaappia. Oven toiselta puolelta näkyi valoa ja jotakin etäisesti ihmishahmon kaltaista. Kuivaa oksaa muistuttava käsi erottui oven raosta. Alexander oli oikeassa. Se ei ollut Alve.

Samassa oivalsin, mikä oli koko ajan ollut vialla. Minä en ollut Kaarneessa.

Minulla ei ollut aavistustakaan missä olin, mutta en ainakaan Kaarneessa.

– Niin, Alexander sanoi kuin olisi kyennyt lukemaan ajatukseni, – sinä et ole ollut Kaarneessa enää pitkään aikaan. Sinun on aika avata silmäsi, Thomas.

Pudistin päätäni. – Tahdon tulla mukaasi.

Alexander nojautui lähemmäs ja tarttui minua olkavarresta. Hänen sormensa olivat lämpimät ja ote luja.

– Liian myöhäistä, ystäväni. Muista, mitä lupasit minulle.

– Mitä minä lupasin? Mitä minun pitää tehdä?

Minusta tuntui, että olin kysynyt sitä aikaisemminkin. Aivan kuin olisin elänyt tämän hetken ennenkin.

Alexanderin iho oli muuttunut ohueksi kuin paperi, ja meripihkan väriset pisteet silmissä olivat haalistuneet. Kaikki hänessä haalistui kuin hän olisi ollut pelkkä auringonpolttama piirros. Hänen otteensa käsivarrestani oli kuitenkin yhä tiukka.

– Etsi, hän sanoi, mutta hänen äänensäkin oli muuttunut ohuemmaksi. Se oli niin hiljainen, että sanoja oli vaikea erottaa, ja samaan aikaan koputus yltyi kaapin sisällä. – *Fitheach*.

Havahduin siihen, että vuoteeni vierellä seisojaksi liikkumaton hahmo, paljon pienempi kuin Alve. Kohottauduini veltosti pystymään, ja olento astahti taaksepäin.

– Et sinä ole Alve, sanoin ja siristelin silmiäni nähdäkseni kamaria peittävän sumun läpi.

Alexander oli poissa, samoin tuoli, jolla hän oli hetki sitten istunut. Pöydällä ei ollut enää teekuppeja, vain kirjan päälle unohdettu likainen lasi. Menetys sai taas sisuskaluni puristumaan kasaan.

– En, Thomas-eno. Minä olen Agata.

Pieni tyttö ruskeassa koltussa roikotti pientä risuluutaa kädes-
sään. Kamarin ilma oli ummehtunutta. Pölyn seassa lojui ruseh-
tava, kuivunut lehti, joka lehahti ilmaan, kun tyttö heilautti sitä
luudallaan. Tulenpunainen *Nymphalis urticae* oli seurannut minua
pölynharmaaseen huoneeseen unestani, mutta ei Alexander. Ei
tälläkään kertaa.

– Minä en saa perhosta lentämään ulos ikkunasta, Agata jat-
koi huolestuneena.

Hän onnistui houkuttelemaan perhosen luudalle, mutta ennen
kuin tyttö ehti ottaa askeltakaan, se lehahti taas tiehensä.

Hieroin silmiäni ja nousin kankeasti istumaan. Tunsin oloni
likaiseksi ryppyisissä vaatteissa. Suussani oli hapan maku. Perho-
sen mukana unestani oli siilautunut auringonvaloa huoneeseen.
Se värjäsi harmaaseen lattiaan kellertäviä raitoja ja houkutteli per-
hosen laskeutumaan tahmean lasin reunalle.

– Ei se mitään, sanoin. – Luulen, että se tuli minun unestani.

Agata katsoi minuun hämmentyneenä. Hän seisoి keskellä
pienää kamaria, jossa oli hirsiseinät ja epätasainen, tummunut
lattia. Hänen takanaan oli ovi, jonka alta näkyi kapea kaistale päi-
vänvaloa.

Aloin taas muistaa, missä olin. En ollut enää Turussa, vaan
Maariassa, sisareni luona.

– Mistä sinä näit unta?

– Keväästä.

Tyttö vilkaisi ulos avoimesta ikkunasta. – Eihän se ole unta.
Nyt on kevät.

Katsoin perhosta, joka päihtyi huulteni lasiin jättämästä lau-
danumista.

– Minun unessani kevät oli toisenlainen, sanoin ja ajat-
telin sitä, miten Alexander oli puristanut käsivarttani. Yritin

muistaa kaiken hänestä, miltä hän oli näyttänyt ja mitä sanonut. Unikuva alkoi häilyä ja muuttua epäselväksi, mutta hänen viimeiset sanansa pysyivät kirkkaina mielessäni. *Kun minä lähdän, etsi...*

– *Fitheach*. Kokeilin lausua sanan ääneen, mutta se ei kuulostanut aivan oikealta.

– Mitä sanoit, eno? Agata kysyi.

Pudistin päätäni. – Muistelin vain untani. *Fitheach* on gaelin kieltä. Se tarkoittaa kaarnetta. Korppia.

– Se kuulostaa hassulta, tyttö totesi. – Missä sitä puhutaan? Voitko opettaa sitä minulle?

Huokaisin ja toivoin että hän lopettaisi kyselemisen.

– Sitä puhutaan Skotlannissa, mutta pohjoisemmassa kuin mistä minä olen kotoisin. En osaa sitä kuin muutaman sanan ja senkin vähän olen oppinut Alexanderilta.

Tuskin tyttö ymmärsi lainkaan mistä puhuin, mutta silti hän nyökkäsi.

– Kuoletko sinä? Äiti sanoi, että potilaasi kuoli ja asut sen vuoksi meillä, tyttö jatkoi kiusaamistani samalla sitkeydellä kuin oli jahdannut perhosta.

– Ei Alexander kuollut, enkä minäkään aio kuolla, vastasin turhautuneena. – Sitä paitsi hän ei ollut potilaani, vaan ystäväni. Äitisi ei tiedä mistä puhuu.

Lapsi kurtisti kulmiaan. Hänen vasemmanpuoleinen palmikkonsa oli alkanut purkautua.

– Missä hän sitten on?

– En tiedä, myönsin. – Hän on kadonnut.

Tyttö alkoi pyyhkiä pölyjä piirongin päältä, mutta jatkoi edelleen lörpöttelyään:

– Äiti haluaa tietää, aiotko sinä joskus nousta vuoteesta.

– Sanoiko hän sinulle niin?

– Ei, Agata myönsi. – Minä kuuntelin salaa oven takana, kun hän puhui isän kanssa. Aiotko sinä, jos et kerran kuole?

Hieroin leukaani, joka oli ollut pitkään ajelematta. Agata oli ottanut piirongin päältä piippuni, ja viitoin häntä ojentamaan sen ja massin minulle. Massi oli melkein tyhjä; pohjalla oli vain hitunen tupakkaa.

– Sanoiko hän muuta?

Tyttö sujautti risuluudan kainaloonsa ja virnisti niin, että kolot puuttuvien kulmahampaiden kohdalla näkyivät.

– Äiti ei taida pitää sinun ystävästäsi. Hän ei koskaan käytä sellaisia sanoja, jos tietää, että minä olen paikalla.

Agata jätti lähtiessään ikkunaluukun raolleen, ja huoneessa alkoi tuoksua jokin muukin kuin oma hikeni. Pöydällä lojui papereita, joille oli raapustettu hajanaisia muistiinpanoja. Numerot olivat sotkeentuneet toisiinsa, rivit olivat vinoja ja kirjaimet horjuvia. Puristin paperit kasaan ja heitin roskakoriin.

Minun oli aina herättyäni vaikea uskoa, etten ollut enää Kaarneessa. Viimeinen selkeä muistikuvani oli, miten nuokuin väsyneenä tuolissani Kaarneen ikkunan edessä, avonainen kirja sylissäni, ja jouluaatto edeltävään täysikuuhun oli pari päivää. Oli ollut kylmä, kylmempi kuin vuosiin, ja lumi oli kasaantunut kinokseksi uranssin katolle.

Sen jälkeen päivät olivat kietoutuneet toisiinsa ja muuttuneet hitaasti sumuksi. Muistin Alexanderin askeleet viereisessä huoneessa, äänen selkäni takana, kun hän luki katkelmia kirjoista, joihin halusi minun tarttuvan, kynän rahinan paperilla. Välillä oli ollut kammottavan hiljaista, ja minä olin etsinyt Alexanderia, kuljeskellut Kaarneen kaikuvista huoneista toiseen.

Sen jälkeen en muistanut mitään. Olin havahtunut siihen, etten ollut enää Kaarneessa, mutta pahinta oli, etten tiennyt mitä

Alexanderille oli tapahtunut. Sisareni ja hänen miehensä väittivät, että Alexander oli kuollut, mutta se ei voinut olla totta.

Mitään muuta Olivia ja Lars eivät olleet suostuneet minulle kertomaan. He olivat sanoneet, että olin ollut pitkään sairaana, enkä sen vuoksi muistanut Alexanderin kuolemaa. Siinä ei tuntunut olevan mitään järkeä, mutta olin ollut liian väsynyt kyselemään enempää.

Minulle oli annettu laudanumia, joka oli auttanut nukahtamaan ja näkemään unia, jotka olivat lohdullisempia kuin valveilla kohtaamani painajainen, joten olin antanut periksi ja teeskennellyt uskovani heitä. Se oli ollut helpompaa kuin yrittää selvittää, mitä todella oli tapahtunut.

Laudanum oli saanut päivät toistumaan samankaltaisina, ja hiljalleen vesipisarat olivat putoilleet maahan niin kauan, että lumi oli muuttunut mudaksi ja lintujen soidinlaulu oli alkanut herättää minua keskellä yötä. Olin havahtunut samasta unesta lukemattomia kertoja, mutta tällä kertaa jotakin oli muuttunut. Ensimmäistä kertaa Alexander oli sanonut minulle unessa nuo sanat: *Etsi... Fitheach*.

Sanat vaivasivat minua, sillä minusta tuntui, että olin kuullut ne aiemminkin, mutta en unessa. Olin varma, että Alexander oli sanonut minulle niin ennen katoamistaan.

Liikahdin kohti pöydällä olevaa laudanum-pulloa, mutta muuttin mieleni. Perhonen oli irrottautunut tahmaisesta lasista ja hakasi siipiään ikkunaluukun reunaan löytämättä edelleenkään tietään ulos. Nousin vuoteelta ja työnsin luukun kokonaan auki. Ulkoa tulvi viileää ilmaa ja ikkunan edessä kasvavassa koivussa oli pienet, sateen kostuttamat silmut.

Venyttelin selkääni, ja jalkapohjiani ja sormenpäitäni alkoi kihelmöidä. Olin miltei unohtanut, miltä tuntui olla valveilla. Ajatukseni olivat yhä sumeita, mutta ne alkoivat kirkastua hitaasti, ensimmäistä kertaa moneen kuukauteen.

Otin laudanum-pullon pöydältä ja sulloin sen kaappiin kirjojen taakse. Alexander ei ollut kuollut. Siitä minä olin varma. Mutta mitä hänelle oli tapahtunut ja miksen minä muistanut siitä mitään? Jos halusin päästä totuudesta selville, minun oli aika lopettaa uneksiminen ja palata Kaarneeseen.